

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 3Sžo/69/2013                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 6012200794                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 01.07.2014                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Gabriela Gerdová         |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2014:6012200794.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: V. J., bytom O., t.č. I., právne zastúpený: JUDr. Peter Peružek, advokát, Cintorínska 1, Hlohovec, proti žalovanému: Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica - Kráľová, Sládkovičova 80, Banská Bystrica, za účasti vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu: E.N., R., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. ÚVTOS-10-166/21-2012 zo dňa 11. apríla 2012, o odvolaní E.N. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/85/2012-80 zo dňa 01. októbra 2013, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/85/2012-80 zo dňa 01. októbra 2013 p o t v r d z u j e.

### Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici nepripustil vstup E.N. do konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 23S/85/2012 ako vedľajšieho účastníka na strane žalobcu.

Krajský súd s poukazom na § 250 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) a § 93 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. uviedol, že predpokladom účasti vedľajšieho účastníka je existencia právneho záujmu na výsledku konania, t.j. že jeho právne postavenie bude ovplyvnené výsledkom sporu. Žalovaný vyjadril nesúhlas s vedľajším účastníctvom E.N. a krajský súd tento nesúhlas posudzoval ako návrh na rozhodnutie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, o ktorom súd musí rozhodnúť. Skutočnosť, že sa E.N. zaviazal uhradiť za žalobcu akékoľvek trovy tohto konania do výšky 100 € nezakladá dôvod pre jeho vedľajšie účastníctvo v konaní. Vedľajší účastník môže vystupovať zásadne v sporovom konaní, v ktorom účastníci vystupujú v postavení navrhovateľa a odporcu. V danom prípade ide o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktoré konanie ako také nemá sporovú povahu. Účastníkmi konania podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. sú žalobca a žalovaný (§ 250 ods. 1 O.s.p.). V danom prípade tak neprichádza do úvahy pribrať do konania E.N. ani postupom podľa § 250 ods. 1 veta druhá O.s.p., keďže E.N. nebol účastníkom správneho konania.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal E.N. v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 O.s.p.) odvolanie, v ktorom navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na

ďalšie konanie, prípadne akceptovať vstup vedľajšieho účastníka do konania.

V podanom odvolaní poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) sp. zn. IV. ÚS 60/2010 a uviedol, že o právny záujem vedľajšieho účastníka ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím vo veci môže byť dotknuté jeho právne postavenie alebo práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva. Za právny záujem sa nepovažuje len právny záujem na výroku rozhodnutia, ale aj na skutkových a právnych záveroch, na ktorých je rozhodnutie v predmetnej veci založené. Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účasti v konaní je právny záujem toho, kto chce vstúpiť do konania, na výsledku sporu. Takýto záujem má ten, ktorého právne postavenie bude rozhodnutím súdu priaznivo alebo nepriaznivo ovplyvnené. Odvolateľ ďalej namietal nesprávne právne posúdenie v neprospech odvolateľa. Uviedol, že právo na náhradu trov konania je právom záväzkovým a majetkovým a možno s ním rovnako nakladať ako s inými majetkovými právami. Podľa výsledku konania bude závisieť otázka vzniku majetkového práva, za ktoré do 100 € pristúpil odvolateľ do sporu. Samotný predmet konania má širšie hmotnoprávne súvislosti ako riešil súd prvého stupňa a síce prípadnú morálnu zodpovednosť, disciplinárnu zodpovednosť nezákonne konajúcich príslušníkov ZVJS a hmotnoprávnu zodpovednosť štátu za nezákonný postup a nezákonné rozhodnutie príslušníkov ZVJS, ktorá môže byť založená rozhodnutím súdu v merite alebo nezákonným postupom súdu či žalovaného. Odvolateľ ako dôvod svojho hmotnoprávneho záujmu na výsledku konania a vstupe do konania uviedol, že sa novo zaväzuje ako ručiteľ za žalovaného zaplatiť žalobcovi akékoľvek trovy konania a akúkoľvek nemajetkovú, morálnu a majetkovú škodu do 100 € spôsobenú žalovaným žalobcovi. Má tiež záujem na objektívnom zisťovaní pravdy a zákonnosti v šikanózných prípadoch zneužívania právomoci príslušníkmi ZVJS proti bezbranným odsúdeným a chce poskytnúť pomoc pri jej zisťovaní v konaní ako účastník a svedok.

Prípadný úspech aj neúspech žalobcu povedie k zmene hmotnoprávnych práv a povinností odvolateľa (vzhľadom na jeho právne úkony v danej veci), čím je daný jeho procesný aj hmotnoprávny záujem na výsledku konania. Je výlučným právom odvolateľa, na ktorú stranu konania pristúpi, keď je jeho záujmom len objektívna pravda a spravodlivosť, ktorá je podľa jeho právneho subjektívneho predbežného názoru na strane žalobcu.

Právny zástupca žalobcu v podanom vyjadrení k odvolaniu odvolateľa uviedol, že podané odvolanie je nepreskúmateľné a nezrozumiteľné a nevie o akú pohľadávku ide. Odvolateľ podal spolu so žalobcom žalobu, ktorá je predmetom preskúmania v správnom súdnictve, pričom celé jeho podanie je o nešpecifikovanej pohľadávke, ku ktorej mal nejakým spôsobom pristúpiť. Citácia ním uvedených rozhodnutí ústavného súdu nesúvisí s meritom tohto konania, a preto výslovne požiadal, aby sa na takéto podanie vôbec neprihliadalo a odvolateľ zostal v pozícii vedľajšieho účastníka na strane žalobcu.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že ho považuje za nedôvodné, právne irelevantné, a preto ho navrhol v plnom rozsahu zamietnuť. V plnom rozsahu sa stotožňuje s dôvodmi uvedenými v napadnutom uznesení krajského súdu, ktorým bola žiadosť odvolateľa zamietnutá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu a konanie mu predchádzajúce (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 212 a nasl. O.s.p.), vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu E.N. nie je možné priznať úspech.

Žalobu zo dňa 30.04.2012 podal žalobca spoločne s E.N., ako vedľajším účastníkom na strane žalobcu. V podanej žalobe uviedli, že záujem E.N. v danej veci je daný v tom, že podľa § 534 Občianskeho zákonníka sa zaviazal zaplatiť žalovanému za žalobcu akékoľvek trovy konania v danej veci do 100 €, čím je daný objektívny hmotnoprávny záujem E.N. na výsledku konania a výroku o trovách konania.

V konaní, do ktorého E.N. zamýšľal vstúpiť ako vedľajší účastník na strane žalobcu, krajský súd preskúmava zákonnosť rozhodnutia Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Leopoldove č. ÚVTOS-10-166/21-2012 zo dňa 11.04.2012. V prejednávanej veci išlo o preskúmanie zákonnosti disciplinárneho rozhodnutia udeleného len žalobcovi.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. sa pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 250 ods. 1 O.s.p. účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 250 ods. 2 O.s.p. žalobcom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach. Podat' žalobu môže aj fyzická alebo právnická osoba, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou ako s účastníkom konat' malo.

Podľa § 93 ods. 1 O.s.p. ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

Podľa § 93 ods. 3 O.s.p. do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.

Ustanovenie § 93 je ustanovením prvej hlavy tretej časti a spolu s § 90-94 O.s.p. upravuje inštitút účastníka (konania).

Preskúmanie zákonnosti rozhodnutí a postupov správnych orgánov má oproti prejednávaniu a rozhodovaniu súkromnoprávných sporov a aj nesporných konaní osobitnú povahu, ktorú reflektuje aj právna úprava správneho súdnictva. Z týchto dôvodov väčšina procesných inštitútov je v správnom súdnictve upravená osobitne a odlišne od všeobecného súdnictva. Použitie iných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku prichádza do úvahy len analogicky na základe ustanovenia § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p., keď pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti O.s.p. ustanovuje primerané použitie ustanovení prvej, tretej a štvrtej časti O.s.p. Primeranosť znamená obdobné použitie, t.j. analogickú aplikáciu všeobecných ustanovení O.s.p., ustanovení o konaní v prvom stupni a ustanovení o opravných prostriedkoch. Primeranosť použitia týchto ustanovení je limitovaná účelom a cieľom správneho súdnictva (§ 244) a so zreteľom na tento účel ich treba aj aplikovať a vykladať.

V konaní podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. je okruh účastníkov taxatívne určený v § 250 O.s.p. Účastníkom konania podľa druhej hlavy piatej časti O.s.p. sú žalobca a žalovaný, ktorí sú v tomto zákonom ustanovení aj definovaní prostredníctvom postavenia v správnom konaní, v ktorom bolo vydané preskúmané rozhodnutie.

Zákonom č. 384/2008 Z.z. bolo s účinnosťou od 15. októbra 2008 ustanovenie § 250 ods. 1 O.s.p. doplnené druhou vetou, podľa ktorej súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté. Pôjde tak o účastníkov správneho konania, ktorí nepodali žalobu aj z dôvodu, že sú s rozhodnutím správneho orgánu spokojní, avšak v prípade jeho zrušenia by mohli byť ich práva a povinnosti dotknuté.

V správnom súdnictve nie je vylúčená ani primeraná aplikácia § 93 O.s.p., upravujúceho inštitút vedľajšieho účastníka. Ustanovenie § 93 O.s.p. však predpokladá, že na výsledku už začatého, ale doteraz ešte právoplatne neskončeného súdneho konania, môže mať záujem aj osoba, ktorá nie je ani jeho účastníkom, ani jedným zo spoločníkov, ak sa jej výsledok konania podľa hmotného práva napriek tomu týka. Preto zákon dovoľuje, aby táto osoba vstúpila do konania pred súdom prvého i druhého stupňa na strane toho účastníka, na ktorého víťazstve má záujem a ktorému chce svojimi procesnými úkonmi pomáhať. Túto tretiu osobu vstupujúcu do konania za uvedených podmienok zákon nazýva vedľajším účastníkom.

Vedľajšie účastníctvo predpokladá spor (súkromnoprávny) a právny záujem na výsledku tohto sporu. Naproti tomu základným cieľom, resp. poslaním konania v správnom súdnictve podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je preskúmať „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V preskúmvacom konaní štátny orgán súdnej moci, ktorý je pánom zákona a zákonnosti („iura novit curia“), posudzuje „zákonnosť“ postupov a rozhodnutí štátnych orgánov verejnej správy, pričom intervencia tretieho subjektu súkromného charakteru (hoci aj s právnickým vzdelaním) do tohto vzťahu štátnych mocí, v záujme podpory „právneho názoru“ jednej z nich, je bez právneho významu (pozri napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. II. ÚS 197/07-44 z 21. februára 2008). Napriek tomu súdna prax nevyklučuje uplatnenie inštitútu vedľajšieho účastníka v správnom súdnictve, pričom vychádza z okolností prípadu (napr. Rs 22/2008 - rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. októbra 2007 sp. zn. 8SŽ/10/2007).

Okruh účastníkov v správnom súdnictve je viazaný na účasť v správnom konaní, ktorého výsledkom je napadnuté rozhodnutie. Rovnako tak v prípade vedľajšieho účastníka je nevyhnutné skúmať vzťah k predmetu správneho konania a možný dosah v ňom vydaného rozhodnutia na práva, právom chránené záujmy a povinnosti osoby, ktorá má byť do konania pripustená ako vedľajší účastník. Vzhľadom na široké vymedzenie účastníkov konania v zákone č. 71/1967 Zb. o správnom konaní nemalo by dochádzať k situácii, že sa v konaní pred správnym súdom ocitne osoba, ktorá v administratívnom konaní bola celkom nečinná. Pokiaľ sa takáto osoba už v konaní pred správnym orgánom nedomáhala ochrany svojich práv tvrdením, že môže byť rozhodnutím na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach dotknutá, a svojou nečinnosťou sa tak vzdala svojich práv v administratívnom konaní, nie je dôvod jej poskytovať možnosť uplatňovať tieto práva v konaní pred súdom. Táto situácia sa, samozrejme, nedotýka tzv. opomenutého účastníka správneho konania (§ 250 ods. 2 O.s.p.).

Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účastníctva v konaní je právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu, t.j. právny záujem na úspešnosti v spore u toho účastníka, ku ktorému pristúpil. O právny záujem ide vtedy, ak rozhodnutím súdu vo veci bude dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka - jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva (pozri k tomu bližšie rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/140/2005 č. 70/2006 ZSP).

Predmetom preskúmvania v tomto konaní je rozhodnutie, ktorým bolo potvrdené prvostupňové správne rozhodnutie, ktorým bol žalobcovi, ako odsúdenému uložený disciplinárny trest - pokarhanie. Tento disciplinárny trest bol uložený výlučne žalobcovi a jedine žalobca môže byť dotknutý na svojich právach. Práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti akejkoľvek inej osoby nie sú rozhodnutím v tomto konaní nijakým spôsobom dotknuté, a to ani v prípade neskôr vzniknutého záväzku na úhradu trov konania.

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti a právne zistenia je namieste konštatovať, že E.N. nepreukázal svoj právny záujem na výsledku konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 23S/85/2012, ale ani právny záujem na výsledku tohto konania nemôže mať, pretože rozhodnutím súdu vo veci nebude žiadnym spôsobom dotknuté jeho právne postavenie. Skutočnosť, že sa zavial za žalobcu zaplatiť trovy konania do výšky 100 € nemožno považovať za dostatočný dôvod pre jeho vedľajšie účastníctvo. Pre úplnosť senát odvolacieho súdu poukazuje na to, že podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v konaní o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov náhradu trov konania možno priznať len úspešnému žalobcovi. Žalovaný zo zákona nemá nárok na náhradu trov konania. Uvedené vyplýva z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu napr. 3Szd/2/2012 zo dňa 13.11.2012, 2Sžp/9/2011 zo dňa 21.03.2012, 2Sžo/119/2009 zo dňa 16.02.2010, 5Sžp/14/2011 zo dňa 24.11.2011.

Pribratie do konania inej osoby než je účastník konania podľa § 250 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve predstavuje výnimku, a to aj s ohľadom na už uvedené pomerne široké chápanie účastníka správneho konania. V záujme rýchleho a hospodárneho vybavenia veci je preto úlohou súdu v súlade so zákonom regulovať prístup osôb do konania tak, aby nedochádzalo k jeho predlžovaniu pri zachovaní ústavných práv fyzických osôb a právnických osôb. Osoba, ktorá nepreukáže existenciu právneho záujmu na

výsledku konania a ak aj z povahy predmetu konania vyplýva nemožnosť zásahu do jej práv a právom chránených záujmov, by svojimi podaniami mohla, hoc aj neúmyselne, konať v neprospech záujmov účastníka konania, predlžujúc tak čas od podania žaloby do jej vecného vybavenia. Je preto namieste, aby súd bezodkladne rozhodoval o žiadostiach osôb o vstup do konania v pozícii vedľajšieho účastníka.

Najvyšší súd po skutkovom a právnom vyhodnotení veci dospel k záveru, že krajský súd postupoval správne, keď rozhodol tak, že E.N. do konania vedeného na tamojšom súde pod sp. zn. 23S/85/2012 ako vedľajšieho účastníka na strane žalobcu nepripustil. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/85/2012-80 z 01.10.2013 potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.